

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างรายได้ให้กับประเทศปีละหลายแสนล้านบาท เป็นที่มาของเงินตราสกุลต่าง ๆ ซึ่งได้มาจากการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ที่ผ่านมาการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้สร้างโอกาสในการแสวงหารายได้ให้กับผู้ประกอบการ และยังเป็นการกระจายรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ องค์การการท่องเที่ยวโลก(World Tourism Organization) ได้รณรงค์ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำรายได้ให้กับประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นภูเขา ทะเล น้ำตก โบราณสถาน โบราณวัตถุ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเองยังมีข้อจำกัดในการดูแลและรองรับการเข้าชม ซึ่งมาตรการและแนวทางที่ต้องส่งเสริมก็คือองค์ความรู้ของคนในท้องถิ่นด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมพื้นบ้าน รวมทั้งอรรถาธิบายไมตรีที่ยิ้มแย้มแจ่มใส การต้อนรับที่ดี ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว(นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2545 :34)

ในปี 2546 รัฐบาลโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดให้เป็นปี UNSEEN IN THAILAND หรือการท่องเที่ยวเมืองไทยในมุมมองที่ไม่เคยเห็น เป็นการท่องเที่ยวในมิติใหม่โดยมุ่งเน้นเรื่องความเข้าใจในพื้นที่ที่ไปเยี่ยมชม เป็นการท่องเที่ยวที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจที่จะรู้และเข้าใจแหล่งท่องเที่ยวที่ตนไปเยี่ยมชม นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักอยู่ก่อนแล้ว ยังมีอะไรซ่อนอยู่ มีอะไรที่นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาเพิ่มเติมได้ การสื่อความหมายให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เพราะทำให้เกิดคุณค่าในการท่องเที่ยว คือนอกจากจะรู้และเข้าใจในพื้นที่ที่ตนไปเยี่ยมชมแล้ว จะเกิดความตระหนัก รัก และหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

ในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักจะเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำให้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของตนเองและหมู่คณะ ดังนั้นปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการ

ส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีคำกล่าวว่า หากจะส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องจัดปัญหาอุปสรรคให้หมดไป (สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์. 2529 :73)

จากการแปลงแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ ส่วนหนึ่งกำหนดให้มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ระบุไว้ชัดเจนในการเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวรวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2544:18)

ในการรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกตลอดจนคุ้มครองผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ในแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บท ฉบับที่ 4 ให้มีการกวดขันการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภทที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนในกลุ่มนักท่องเที่ยวในการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกไม่เอาเปรียบหรือก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่นักท่องเที่ยว ระดมกำลังตำรวจทุกหน่วยงานเข้ารักษาความปลอดภัย ช่วยเหลือและบริการนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และห้วงเวลาในการท่องเที่ยวโดยใช้มาตรการเข้มงวดกับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.2544:9)

ในส่วนของ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อยู่ในความรับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองบัว ซึ่งมีคดีอาญาเกิดขึ้นในปี 2545 และปี2546 แบ่งเป็นกลุ่มประเภทความผิดได้ดังนี้

กลุ่ม	ประเภทความผิด	พ.ศ.2545(ราย)	พ.ศ.2546(ราย)
1	คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	7	1
2	คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ	12	22
3	คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	3	15
4	คดีนำสนใจ	7	9
5	คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	211	92
6	คดีป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ ลิขสิทธิ์ คนเข้าเมือง	-	4

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองบัว

จากปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ตำรวจต้องเข้าไปปรับภาระหนักในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรม ยิ่งประชาชนโยนภาระดังกล่าวให้กับตำรวจมากเกินไป ประสิทธิภาพของตำรวจในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย ดังนั้น ไม่ว่าจะมีการทุ่มเทกำลังตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรมเพียงไรก็ไม่อาจจะแก้ไขปัญหายาวไกลได้ หากกลไกในการป้องกันสังคมในเบื้องต้นของประชาชนและชุมชนต่าง ๆ ไม่ได้ถูกพัฒนาให้เข้มแข็งเป็นปึกแผ่น และทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันตนเอง การให้ประชาชนหันมาป้องกันตนเองและชุมชนและร่วมมือกับทางราชการในการป้องกันอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการสร้างกลไกในการป้องกันสังคม ซึ่งจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมได้(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ. 2529 : 186)

เทือกเขาพระ - เขาสูง เป็นพื้นที่ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อยู่ในอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาใหญ่น้อยตั้งกระจายอยู่ทั่วไป มีทรัพยากรธรรมชาติที่หาได้ในพื้นที่อื่นคือ ภูเขาหินแกรนิตสีชมพู ซึ่งในปัจจุบันได้มีการดำเนินการส่งเสริมให้เทือกเขาพระ - เขาสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แต่เนื่องจากเขาพระ - เขาสูงอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน การที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น นักท่องเที่ยวจะต้องมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งในปัจจุบัน ในพื้นที่ของ 3 ตำบล คือ ตำบลทุ่งทอง , หนองบัว และหนองกลับ มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย และการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ในนามของตำรวจอาสา แต่ก็ยัง ปรากฏว่ามีประชาชนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่อ่างเก็บน้ำเขาพระ - เขาสูง (อ่างเก็บน้ำหลวงพ่อกไร 1) ประสบอุบัติเหตุตกน้ำเสียชีวิต เหตุเกิดเมื่อประมาณต้นปี 2546 (สมาโนช กรอบเพชร. สัมภาษณ์.2546) แสดงให้เห็นว่าในการจัดการท่องเที่ยวเขาพระ - เขาสูง มีเจ้าหน้าที่หรือมีกำลังคนที่จะคอยควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยอยู่แล้ว แต่ยังขาดมาตรการและรูปแบบในการรักษาความปลอดภัยอย่างชัดเจนและเหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบของการรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ - เขาสูง เพื่อให้เป็นรูปแบบในการรักษาความปลอดภัยอย่างชัดเจน และมีระบบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวมีคนเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและจะได้ส่งเสริมให้ เทือกเขาพระ - เขาสูง พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1.เพื่อศึกษาปัญหาความไม่ปลอดภัยในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ - เขาสูง
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

2.เพื่อสร้างรูปแบบการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
เขาพระ - เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย การสำรวจหาปัญหาความไม่ปลอดภัยในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ- เขาสูง เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ- เขาสูง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 ในการหาปัญหาความไม่ปลอดภัยในการท่องเที่ยวเขาพระ - เขาสูง
ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลทุ่งทอง ตำบลหนองบัว
และ ตำบลหนองกลับ จำนวน 2800 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie
และ Morgan (อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด.2535:40) จำนวน 337 คน

ช่วงที่ 2 ในการสร้างรูปแบบการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว
เขาพระ - เขาสูง ประชากรคือ ผู้วิจัย และผู้เชี่ยวชาญ

ช่วงที่ 3 ในการประเมินทบทวนรูปแบบ ประชากรคือ ทีมสำรวจอาสา

ขอบเขตด้านตัวแปร

ช่วงที่ 1 ตัวแปรที่ศึกษาคือ บริบทของเขพระ - เขาสูง

ช่วงที่ 2 ตัวแปรต้น คือ ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการท่องเที่ยวเขาพระ-
เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ตัวแปรตาม คือ ร่างรูปแบบการรักษาความปลอดภัย
แบบมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ - เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
เขาพระ- เขาสูง

ช่วงที่ 3 ตัวแปรต้น คือ ร่างรูปแบบการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ- เขาสูง ตัวแปรตาม คือ รูปแบบการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมใน
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ- เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการรักษาความปลอดภัย หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอนหรือวิธีการในการรักษาความปลอดภัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นโดยไม่มีการทำลาย เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสภาพที่ไปเยือน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตั้งแต่การร่วมกันคิดค้นปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไข และร่วมกันประเมินผล

ตำรวจอาสา หมายถึง ประชาชนในพื้นที่ 3 ตำบล คือ หุ่งทอง หนองบัว หนองกลับที่สมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ในชุมชน

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง นายอำเภอหนองบัว พระ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ 3 ตำบล คือ หุ่งทอง หนองบัว หนองกลับ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาความไม่ปลอดภัยในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพระ - เขาสูง เพื่อนำไปสร้างรูปแบบรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมสำหรับการท่องเที่ยวเขาพระ - เขาสูง ต่อไป
2. ได้รูปแบบในการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเขาพระ - เขาสูง เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นนำไปใช้ในการรักษาความปลอดภัยการท่องเที่ยวเขาพระ - เขาสูง และส่งเสริมให้เขาพระ - เขาสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป